

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OPWERKING.

Van den Ridder
S. J. W. J. van
Nijmegen

van
C. Loos

OPWEKKING

DER

MOGENDHEDEN,

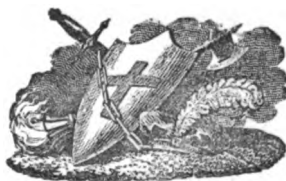
TER

HEIRVAART NAAR PARIJS.

DOOR

Cornelis Loots,

*Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw en Lid van het
Koninklijk Nederlandsch Instituut, enz. enz.*

Amsterdam,

BIJ BREST VAN KEMPEN,

Op de Prinsengracht, tusschen de Ree- en Beerenstraten.

1831.

V O O R B E R I G T .

Ofschoon mij ongehouden kunnende achten, reden te geven, waarom ik dit Gedicht, na eene vroeger openlijk aangekondigde terughouding, ten gevolge eener mij niet voldoende inteekening, nu, zonder het gebruik van dien maatregel, in het licht geef, wil ik mij echter niet onthouden te zeggen, dat, behalve den steeds mij bijblijvenden lust, om dit Stukje wereldkundig te maken, ik mij tevens daardoor ook ontsla van al die herhaalde lastige, schoon,

vereerende, aanvragen, om gelegenheid tot het hooren of lezen daarvan te verschaffen, ja, misschien eene nieuwe intekening te openen; want men weet hoe vele pro Cento's de waarde van een middelmatig voortbrengsel rijst, zoodra men eenige moeilijkheid in de verkrijging ziet.

Veel minder, dan wanneer de voorheen aangekondigde uitgave op haren tijd geschied ware, zal het nu noodig zijn, de strekking en den geest van dit Gedicht, althans voor de Regtbank van ware en onpartijdige Vaderlanders, te verdedigen. Op al het kwade, door het nimmer rustend Parijsche volk, in Frankrijk gestookt en op ons nedergekomen; — voorheen het nederrukken onzer, weleer door hen en door Brittanje gevreesde, vlag; het uitroeijen onzes naams van de rol der Volken, in eeuwigheid niet te vergeten, noch te vergeven; op dit alles heeft hun jongste Staatstuimel het zegel, met eenen

nieuwen en scherp en stempel, gedrukt, en in België krachtadig afgekondigd, dat Parijs nog, ten aanzien van Noord-Nederland, hetzelfde Parijs was en bleef, als in de vroegere jaren van dezen eeuwkring.

Dit nieuwe ongelijk, ons, ons leger en onzen Koning aldaar aangedaan; het spoedig opkomen van het geweld, ter hulpe en op den kreet der lafheid, deed het oude vuur weder in mij ontbranden. Met vreugde greep ik de gelegenheid aan, om, op zeer vereerend verzoek, het schier reeds vergeten Gedicht weder van de zijde zijner sluimerende broeders op te roepen, en er in een onzer meest achtenswaardige Genootschappen eene voordragt van te houden, te volgen van de spoedigst mogelijke in het licht verschijning.

Er is eene soort van menschen, die, vooral in hunne Staatkundige beschouwingen, veelal scheel zien, dat is te zeggen, die, wanneer men hunne

aandacht op een of ander punt bepalen wil, altoos het oog naar eene tegenovergestelde plaats wenden, en ook begeeren, dat men hunne miselijke wijze van zien daarin volgen zal. Spreekt men hen, bij voorbeeld, van Rusland, zij hebben middelerwijl het oog naar Spanje of Portugal gerigt, en zij eischen, dat de loop des gespreks geleidelijk met hen zal medegaan. Zoo ging het mij in den jare 1815, bij het vieren van het tweede jubel onzer Amsterdamsche Beurs. Naar aanleiding des tijds en des onderwerps, had ik het niet weinig tegen de Engelschen geladen, en hunne roofzucht tegen ons sterk gekleurd. Vele mijner Hoorders hadden intuschen (en toen niet geheel zonder reden), het oog naar Frankrijk gekeerd; en de eerste bezwarende vraag aan mij was, waarom ik die vrijheidlievende, en alleen nog de vrijheid handhavende, Engelsche natie zoo had gezweept; terwijl toch ook reeds, in den jare 1649, Frank-

rijk, met ons in vollen vrede, door zijne rooverijen, Amstels Beurs zeven en een half millioen gulden, eene niet onbelangrijke som in die tijden, had gekost? Ik zweeg, doch plaatste hunne aanmerkingen in eene noot, achter het vers gedrukt. Nu wederom vragen Hoorders, met het oog, onder de voordragt van dit Gedicht, naar Engeland gewend, waarom ik aan den val van de stad Parijs, even in het voorbijgaan, ook niet den ondergang der drie Koninkrijken van Engeland, Schotland en Ierland had kunnen knopen, als hebbende wij meer van hen dan van Parijs geleden. — Ik moet alleen antwoorden, dat ik mij onbekwaam en ongehouden acht, de sprongen en wendingen van hun wonderlijk en onbestemd gezigt te volgen.— Intusschen, en om ernstig te spreken, de echte Vaderlander, noch Fransch- noch Engelschgezind, maar in beide de natuurlijke afgunstige vijanden zijns volks aanschouwende,

bevecht dien van hen, die op zoodanig eenen tijd zich aan zijn oog het meest vijandig vertoont, zonder met zijne knods in het honderd te slaan. — Mijns oordeels (ik geef het om beter), heeft van de twee, gestadig naar onze keel bijtende, wolven, de Fransche nu onlangs het scherpst zijne tanden doen zien.

Zoo beschouwden het twee der voortreffelijkste onzer Hoogleraren, die mij tot de vervaardiging en uitgave dezes Gedichts hebben aangespoord, en mij tot heden daartoe gestadig bemoedigden; en in dit gevoel heb ik mijnen slag, hoe zwaar of ligt hij ook, in vergelijking met andere Apollo'szonen, die het mede op den verdervenden Python gemunt hadden, nederkomen moge, gerigt.

En, vraag ik, zoude het nu de tijd zijn, zelfs nu, schoon de listige en bedriegelijke meerminnekeel van Parijs, uit vrees, eenen deun van vrede begint te kwelen, zoude het nu

nog de tijd zijn , haar met bescheidenheid te behandelen , haar , den vuilen poel van zoo vele onreine uitbraakselen tegen eenen Koning , als den onzen , te regt bemind door een volk , wiens onge Kunstelde wijze van liefdebetoon dat der wufte Parijzenaren voor hunne telkens ronddo- lende Vorsten duizendwerf kan opwegen ?

Het is mij , dit punt , de litzinnigheid der Parijzenaren namelijk , betreffende , onder de voordragt des Gedichts , gebleken , dat de Geschiedenis , aangaande hunne gelijkenis in dit zwak , met de bewoners van het oude Tirijns , niet zoo algemeen bekend was , als ik mij zulks voorstelde ; ik had het gevonden in het vijfde deel der reizen van den jongen Anacharsis , en voeg het voor mijne minkundige Lezers woordelijk hierbij :

» Zij hadden zich zulk eene gewoonte gemaakt , van met alles te spotten , dat zij niet meer in staat waren , de gewigtigste belangen ernstig

te behandelen. Van hunne eigene ligtzinnigheid eene walg gekregen hebbende, namen zij de toevlugt naar Delphi. De Godspraak verzekerde hen van hunne genezing, wanneer zij eenen aan *Neptunus* geofferden os, zonder lagchen, in zee konden werpen. Het is klaar, dat het opgelegde bedwang zelf hun de voltooiing van dit proefstuk schier onmogelijk maakte. Evenwel kwamen zij aan strand bijeen; zij hadden hunne kinderen zorgvuldig naar huis gezonden; één echter was er tusschen hen ingeslopen; men wilde dien weggagen; maar de guit vroeg hun: *Zijt gij bang, dat ik uwen os zal inslikken?* — Allen barsteden hierop in een geschater uit, en onderwierpen zich, in de overtuiging van de ongeneeslijkheid hunner kwaal, geduldig aan hun lot.”

Ik vraag aan allen, die de rollen, op de vroegere Parijsche Tooneelen gespeeld, onthouden hebben, of er niet veel overeenkomst te dezen aan-

zien plaats heeft? De jongste waarachtige getuigenis hieromtrent vond men onlangs in de Haarlemmer Courant van den 27 October II., uit het, nog korteling te voren over den val van Warschau rouw gedragen hebbend, Parijs:

Polen is op dit oogenblik bij de ligtzinnige Parijzenaren zoo goed als vergeten.

VOLTAIRE schreef te zijnen tijde reeds over Parijs het navolgende:

Il y avait dans son enceinte environ cent mille personnes au moins, qui n'avaient rien à faire qu'à jouer et à se divertir. Ce peuple d'oisifs jugeait des arts, que les autres cultivaient. Ils ne savaient rien de ce qui se passait à la cour; quoiqu'elle ne fût qu'à quatre petits milles d'eux, il semblait qu'elle en fût à six cents milles au moins. La douceur de la société, la gaieté, la frivolité étaient leur importante et leur unique affaire; on les gouvernait comme des enfans, à qui l'on

prodigue des jouets, pour les empêcher de crier. Si on leur parlait des horreurs, qui avaient deux siècles auparavant désolé leur patrie, et des temps épouvantables, où la moitié de la nation avait massacré l'autre pour des sophismes, ils disaient, qu'en effet cela n'était pas bien, et puis ils se mettaient à rire et à chanter des vaudevilles.

Plus les oisifs étaient polis, plaisans et aimables, plus on observait un triste contraste entr'eux et des compagnies d'occupés.

Il était parmi ces occupés, ou qui prétendaient l'être, une troupe de sombres fanatiques, moitié absurdes, moitié fripons, dont le seul aspect contristait la terre, et qui l'auraient bouleversée, s'ils l'avaient pu, pour se donner un peu de crédit.

Mais la nation des oisifs, en dansant et en chantant, les faisait rentrer dans leurs cavernes, comme les oiseaux obligent les chats-huans à se replonger dans les trous des mesures.

D'autres occupés, en plus petit nombre, étaient

les conservateurs d'anciens usages barbares ; contre lesquels la nature effrayée réclamait à haute voix ; ils ne consultaient que leurs registres rongés des vers. S'ils y voyaient une coutume insensée et horrible, ils la regardaient comme une loi sacrée. C'est par cette lâche habitude de n'oser penser pas eux-mêmes, et de puiser leurs idées dans les débris des temps, où l'on ne pensait pas, que dans la ville des plaisirs il était encore des mœurs atroces. C'est pour cette raison qu'il n'y avait nulle proportion entre les délits et les peines. On faisait quelquefois souffrir mille morts à un innocent, pour lui faire avouer un crime, qu'il n'avait pas commis.

On punissait une étourderie de jeune homme comme on aurait puni un empoisonnement ou un parricide. Les oisifs en poussaient des cris perçans, et le lendemain ils n'y pensaient plus, et ne parlaient que des modes nouvelles.

En hiermede beveel ik mij en mijn Gedicht

in de gunstige welwillendheid van alle Lezers, die zonder partijdigheid alleen hun Vaderland beminnen. Het is voor hen toch, dat ik den wensch uit: o Mogten wij ook weder, ten aanzien van het onregtvaardig Engeland, de glorierijke regels kunnen zingen, door mij, nu 32 jaren geleden, gedicht in mijn Zegelied over Chattam:

- „Men juiche! ons past de vreugd, heldhafte vlotelingen!
 „De Britsche Luipaard viel; zijn zeeroem is verdoofd:
 „Met ingetrokken' staart en nederhangend hoofd,
 „Droop hij daar schandlijk heen, wiens magt het al zou dwingen.
 „Triomf! thans is de zee van snood gespuis gevaagd!
 „Triomf! de handel leev'! de Britten zijn verjaagd!
 „Gij, visscher! werp uw want in vrede op Englands kusten.
 „Gij, zeeliën! stevent vrij naar uw verlangde streek.
 „Geen vijand zal u meer in uwen togt ontrusten:
 „Triomf! de zee is vrij! triomf! de Brit bezweek!”

1 NOVEMBER, 1831.

C. LOOTS.

Op, op, te wapen, op, gij vreemde en nageburen!

Naar Frankrijks Hoofdstad heen! Het geldt beruchte muren

Het geldt de trotsche stad, door al het kwaad bewoond,

Dat ooit verdichte hel in schildring heeft vertoond.

Op, Vorsten! op ten strijde! op, al gij heldenscharen!

Ik wijs u 't veld van eer, waar ge u moet zaamvergaren:

't Is voor den wal, tweewerf door uwen arm gespaard;

Ja, zelfs door Gods geduld, ten jammer van heel de aard'.

Van verr' moet zich uw kreet als stormgedruisch verheffen;

Verschriklijk voor het wond, welks eiken hij zal treffen.

In 't nadren rijz' de roep: Ziedaar, ziedaar de stad,
 Voor 't strafzwaard overrijp, om 't kwaad, dat zij bevat.

Noch dweeperij, noch wrok spoort mij tot heirvaart preken;
 Geen leed, mij aangedaan, smeekt u dat leed te wreken;
 Neen, op het vaandel, 't welk uw voorste spits geleidt,
 Moet pralen 't grootsch blazen: Voor 't heil der menschlijkheid.

Werd Salems hooge muur, om de ongeregtigheden
 Dier stad, door Heidendom en Christen plat getreden;
 Stond de Aadlaar van Jupijn, zoowel als Jezus Kruis,
 Ten blijk van hooger straf, op haar vermorzeld gruis;
 Had Rome's Kapitoel daar d' ondergang der Joden;
 Haar Vatikaan 't verderf des Muzelmans geboden;
 Verhefte nooit de wraak zoo menigwerf haar stem,
 Dan tegen 't eens van God geliefd Jeruzalem;

Zag geene, zoo als zij, die drommen van soldaten,
 Uit elken windenhoek, als geesels losgelaten,
 Haar' muur omstormen, en vermoorden 't nieuw geslacht,
 Uit een, nog pas verdelgd, in rampen voortgebracht, —
 Wat gruwlijk kwaad deed haar te regt die straf bezuren!

Wat kwaad , meer dan Parijs ooit broeide in hare muren!

o Riep men 't wereldrond te zaam in 't volksgerigt,

En kwam de lange rol der gruwlen voor het licht , .

Der gruwlen van die stad, naauw werd geduld het lezen,

Of met één donderstem der aard' werd zij verwezen.

o Stad, zoo liefelijk van naam, gelijk Parijs,

Alsof daarin versmolt die van het Paradijs!

o Naam, om zoetheid en welluidendheid te loven!

Hoe veler steden naam gaat gij in klank te boven!

De vreemdling zoekt gewis, van verr' zelfs over zee,

De stad, alzoo genaamd, als 't oord van lust en vree.

Daar, meent hij, zal toch staan, zoo 't kan op aarde wezen,

't Gebloemte van het goede en schoone, aloud geprezen;

Europa's luthof, naar hij 't heeft van verr' gehoord,

Brengt al 't verloren schoon van elders mildlijk voort;

Daar voert beschaving zaam de wijdstverstrooide volken,

Als viel de wijsheid daar in regen uit de wolken;

Als ware daar 't gesloopte Athene weér herbouwd,

En weér de Gratiën in al haar' zwier aanschouwd.

Ja, aan den boord der Seine, in heugelijker dagen,
 Had zich der kunsten God gevest met welbehagen;
 Dáár stond zijn tempel, welgebouwd en rijkgesierd,
 En 't outer, waar zijn dienst werd naar den eisch gevierd;
 Daar deden Priestren weér de feestlijke ommegangen;
 Daar hoorde Oud-Griekenland den weêrgalm zijner zangen;
 Het was Itaalje zelf, zoo mild van lucht en grond,
 Dat vruchten zijner kunst naar Seine's oevers zond;
 Gelijk men ziet het land in arbeid willig zwoegen,
 Om eene stad van weelde in 't wenschen te vernoegen;
 Of zoo als hand bij hand ter tooijing is gereed,
 Opdat men eene bruid van Vorstlijk aanzien klee'd'.
 De glorie van Parijs deed Rome's glorie dalen;
 Het vierde in strijd van kunst de hoogste zegepralen;
 Der Vorsten staf had al wat sluimerde aangeroord,
 En tot de hoogste vlugt was geest en zin gevoerd.
 't Was strijd der kunst, die 't volk bij vreugdbedrijven streefde;
 't Was smaak der kunst, die 't Hof eischte in zijn hoogste weelde.
 Geen held verwierf een' krans, door schoonen hem bereid;
 Kwam hij, alleen door Mars, niet door Minerf', geleid.

De kunsten hielden feest; maar, om haar tempeltrappen
Te nadren, liep de weg door 't koor der wetenschappen.

Noch beeldnis werd bekroond, noch zang verwierf den palm,
Naar wangestalt' gevormd, gestemd naar Midas galm.

Thalia zocht geen' lach des onverstands te wekken,
En Melpomeen geen' traan 't verwijfd gemoed te onttrekken.

Bij schreijen, bij gejuich, door kracht der kunst ontstaan,
Bshoefde geen gelaat zich schaamrood neêr te slaan.

Parijs was leermeestres voor elk, wie op dorst treden,
Als kweekling van vernuft, en smaak en fijne zeden;
En als het de uitspraak gold in 't hooge kunstgevoel,
Bekleedde zij met glans der volken regterstoel.

Ja, zoo ook als de geur van de overrijke stranden,
Welriekend door de teelt der specerijwaranden;
Zoo als van verr' die geur den scheepling tegenblies;
Hem lokte naar de streek, waar welig de amber wies:
Zoo vloog de reuk van 't geen ontsproot aan Seine's boorden,
Als met een' tooverslag, naar alle werelddoorden;
De taal voerde op haar vlerk, hoe zwak, dien geur alom;

En was, om 't geen zij droeg, den vreemden wellekom.
 Nog naauw had aan dien stroom een Bard zijn lied gezongen,
 Of 't rolde door Europe op duizenden van tongen;
 En 't kwelende Parijs sleepte, aan fluweelen hand,
 Een volk van ijzer meê, in een' onzichtbren band.

Daar was het waarheid dan, dat tijgers zelfs en leeuwen,
 Zich schamende hunn' aard, geboorte en heesche schreeuwen,
 Zich vlijden naar de maat der welgestemde lier,
 En kregen menschlijk hart, al bleef de vorm van dier.

Maar zoo, gelijk dan ook die geurge Morgenlanden,
 Waar zich Natuur deed zien met overmilde handen,
 En schiep in donkren nacht, verborgen voor het oog,
 Gesteent' vol kleuren, als des hemels regenboog;
 Ja, vol van innig licht en eigen kracht in 't pralen,
 Vervangende wel schier den glans der zonnestrallen;
 Gelijk dan in dat oord, door 't zelfde al-telend vuur,
 In kracht, gebaad is al 't ontzettendst der Natuur;
 Die monsters, even zoo verbazend in hun woeden,

Als de uitgedolven schat, verblindend door zijn gloeden;
 Dáár 't giftig slangenras een mengling spreidt ten toon,
 Van kleuren, aan 't gesteent' bijna gelijk in schoon: —
 Zoo werd dezelfde plek, weleer door gansch Europe
 Ter woning schier begeerd, schier aller wensch en hope,
 Ook 't wilde woud gelijk, nu schatrend van gezang,
 En dan, door duisternis en zwijgen, naar en bang;
 Waar oor en oog het schoon tot zwijmlens toe kon smaken;
 Maar tegen overval bij elken stap moest waken:
 Zoo werd zij de akker van alle onkruid, en het zaad
 Besluitend van het door alle eeuwen steigrend kwaad.
 Dus is het waarheid dan: Dat overmaat van 't goede,
 Gelijk 't een Wijze dacht, het schaadlijkst euvel broedde;
 En dat het allerschoonste en nuttigste gewrocht
 Door 't misdrijf 't eerst en 't meest tot werktuig wordt gezocht.

Ja daar was 't in Parijs; 't was binnen hare kringen
 Geperkt, om over hen triomf en wee te zingen;
 't Was daar, dat in een stof, zoo vatbaar voor den brand,
 Rampzalig viel de vonk, gestrooid door helsche hand;

't Was daar, dat in den grond van welige gemoeden
 't Gezaaide kwaad zich mogt met kracht van wasdom voeden;
 En 't wijd mildgevend veld, eer 't iemand gadesloeg,
 't Verrassende onkruid, in gedaant' van bloemen, droeg.
 Zoo velerlei plantsoen, uit alle wereldstreken,
 Vergaarde nooit een hand, om 't wildste perk te kweeken,
 Dan hier het oog een teelt der vreemdste driften zag,
 En 't krijtendst tegeneen verwisslen dag om dag.
 Parijs stookte ook den broei der zielendwinglandije:
 Dáár wortelde de boom der wereldheerschappije;
 Dáár vierde 't ongetoomd vernuft aan zijnen spot
 Met al het Godlijke en gewijde dartel bot;
 Dáár wist spitsvondigheid, in Doctorale Hoven
 Getabberd, alle licht des geestes uit te dooven;
 En 't was het strijdigste, 't welk dan tot eenheid smolt,
 Wanneer 't de ziel des volks en haar verbastring gold.

 Montmartre! als ik uw hoogte, uw heuvels heb beklommen
 En 't trotsche bouwwerk zie van al die heiligdommen,
 Aan uwe voeten, tot verkwistens toe gesticht,

En voor het goede en schoone in ijver opgerigt;
 Met outers voor gekende en voor verdichte Goden;
 Waar tempeldienst geen' dienst op Pindus had verboden;
 Van waar een wierookwolk rees naar het hoog gewelf,
 Door Godsvrucht *hier* gevoed, *daar* door de Wijsheid zelv', —
 Dan, evenmin als hij, die 't eerst Sicielje aanschouwde,
 En in dat Paradijs gerust zijn veld bebouwde,
 Vermoeden dorst, dat in d' aanlokkelijksten schoot
 Der aarde een zwangerschap lag van verderf en dood:
 Zoo vreemd is 't mij te zien uw tempels, hoog van tinnen
 Wat hunne spits beloofde, en wat er schuilt van binnen;
 En dat, waar wierookgeur uit gulden vaten klom,
 Nu rijst een sulferdamp, een blaauwe vuurkolom,
 Die, berstende uit de hoogre en uit de lagre daken,
 Ons 't oude welig dal van Siddim doet genaken,
 Waar alle gruwelen, met hun gevolg en wee,
 En 't heerlijkst Land te zaam, smolt tot een Doode Zee.

 Maar toch, wie stort geen' traan, ook bij 't regtvaardig doemen
 Van 't geen de deernis zelv' niet durft vergeeslijk noemen?

Wie sprak ooit wee en wraak, zelfs over de ergste stad,
 En zonder dat zich 't hart geschokt bij de uitspraak had?
 Waar is de Strafprofeet, die spijt en wrok zou toonen,
 Wanneer berouw het kwaad, hoe erg, nog deed verschoonen?
 Wie zag koelbloedig ooit een stad, die plotsling zonk,
 En in wier heerlijkheid een halve wereld blonk,
 Met zoo veel tallen, elk van honderd duizend zielen?
 Wie kan de vlijt en schat der eeuwen zien vernielen,
 Die niet met Scipio beweent het schuldig puin;
 Maar, woest als Attila, met de asch pronkt op zijn kruin?
 Rampzalig medelij nogtans, en niet te roemen
 Als deugd, maar medelij, misdadig zwak te noemen;
 Dat ooit den giftboom spaarde, omdat hij vruchten bood,
 Verleidend door haar glans, al was haar kern de dood;
 Geen tijgernest, hoe fel bedreigend, uit zou roeijen,
 Om 't schoon, dat in de huid, eens fraai gevlekt, zal gloeijen;
 En koel geheel Euroop' zou zien in vlam gezet,
 Wierd' door dat offer zijn beminde stad gered.

Ja, als 't eens ging van ouds met die gevreesde wallen,

Waarvoor heel 't wereldrond was op de knie gevallen;
 Toen Rome in zich het zwaard voor eigen' strot besloot,
 En al wat Romer was, verhaast uit Rome vlood;
 Haar heerschappij met smaad had van den hals gesmeten
 (De slavende aard' mogt vrij haar 's werelds Hoofdstad heeten);
 Toen al het edel bloed, van echt Romeinschen aard,
 Zich tegen Rome's muur ten strijde had geschaard:
 Zoo moest het Fransche volk, van eedle drift aan 't gloeijen,
 Zich wringen uit de klem der schandelijkste boeijen,
 Die een verdorven stad, baldadig, zonder regt,
 Den fieren Gaulen om de vrije halzen legt;
 Haar straffen, eer de roé van elders op moet dagen,
 En doen een beter stad den naam van Hoofdstad dragen;
 Of is 't vergeten, hoe zijn meestbeminde Vorst
 Dien wal, hem lief, ook eens met donders teistren dorst?

Parijs! o ja, ik beef. Wie telt uw vele zonden;
 De soorten van al 't kwaad; de vruchten van uw vonden?
 Verfijnd was daar 't vernuft, wanneer 't in spanning dacht,
 Wat plaag er nog kon zijn, die 't niet had voortgebracht.

Ja, de afgeloopene eeuw trok af in spotgewaden,

Met aller volken vloek om uwentwil beladen;

Op de onze ook kleeft uw smet, en ook zij sterft in schand',

Ten zij ze op 't puin van u haar zegevanen plant',

En bij haar' aftogt juich', dat de aard' meer heils kan hopen

Van uwen val, dan Rome ooit van Karthago's sloopen,

Dat werd veroordeeld als een langverbeurde Staat,

Eedbreukig, trouweloos, geslepen op verraad;

Met de asch van eigen kroost bestuivend zijne altaren;

De helden slaande aan 't kruis, als zij verwonnen waren.

o Woede, zoo barbaarsch; nu schier niet meer geloofd!

Klom niet verrijnder kwaad het ruwer boven 't hoofd?

Wanneer verlichting zelv' zich slinks heeft onderwonden,

Om, aan beschaving en aan tempeldienst verbonden,

Te zwaaijen zaam een toorts, bedriegelijk van gloed,

Dan is het, dat uit pligt het menschedom dwalen moet;

Dan wordt het misdrijf deugd, want de ondeugd geeft de wetten,

En 't zijn de schuldigen, die zich als Regters zetten;

't Begrip ziet bijster, en 't misslepen spiegelglas

Geeft nu den voeten plaats, waar 't hoofd verheven was.

Verlichting spreidt zich uit in bloedig roode stralen;
 't Volk raast: dit is de zon, waarmee 't haar voegt te pralen.
 Beschaving slijpt den geest tot nooit geoefend kwaad,
 En zonder dat het zijne afschuwlijkheid verraadt.
 Dat kwade durft men zien; het heeft zijn grijs verloren;
 Het spooksel, eerst geschuwd, kan nu welhaast bekoren.
 De Godsdienst werpt van zich het zilvren zuiver kleed,
 Eenvoudig voor haar leest, welpassend toegereed;
 Zijkiest zich een gewaad, verbijstrend door zijn kleuren,
 En hangt het om, geplooid, al naar 't de tijd zal keuren;
 En 't volk, dat in het weidsche alleen 't verhevene eert,
 Aanbidt de vederpraal, naar 't zonnelicht gekeerd.

Maar 't is dan ook die dienst, naar 't heet, gewijd aan Gode;
 Doch dikwerf, Hem ten schimp, gepleegd voor 't booze en snoode;
 Die dienst is 't bovenal, om hare eerwaardigheid,
 Die 't boosdoen over zich ten heilig dekkleed spreidt;
 En wie het lichten durft, en wat er schuilt, doorzoeken,
 Stort achterwaarts van schrik, en hoort zijn schennis vloeken.
 Die dienst, niet als in zwang bij 't onverlichte volk,

Naar 't tempelkoor van schrik gezweept door d'outertolk;
 Maar uit de hoogste Liefde in heldere eeuw geboren;
 Wiens Stichter 't woord van liefde aan alle volk deed hooren,
 Teelde een gebroedsel, dat in boosdoen de eeuwen tart;
 't Heeft Jezus naam op 't hoofd, den duivel in het hart.
 Deed oudtijds Priesterlist, van achter heilige altaren,
 Aan 't ligtetrooste volk een slang zich openbaren,
 Die bij de pestwoede een genezend God zou zijn,
 Hier schoot een tempelslang hervoort, geheel venijn.
 Wat Landen heeft zij met haar' zwadder niet bespogen!
 Wat Volken heeft zij niet bedwelmd door vonklende oogen!
 Wat Rijken heeft zij niet gegeeseld met haar' staart!
 Hoe kneuzend sloeg zij niet haar wrongen om heel de aard!
 En hoe verfoeid, verjaagd, gekorven in haar leden,
 Zij kromp weér zaam, was haar verdelging steeds ontgleden.
 Dit bastaardbroedsel van de Godsdienst, en het slijk
 Der tempelen, koos Parijs ter allerlaatste wijk;
 Een krocht, waar 't haar vergif, verslapt, op nieuws mogt kweeken,
 En spuiten 't rond van daar naar alle wereldstreken.
 Voor haar was niets, hoe hoog, een onbereikbaar doel;

Der Vorsten troon zoo min als Peters heilgen stoel.
 Ze ontzag, als haar 't vergif was hoog in 't brein geschoten,
 Ook de outerasch zelfs niet, waaruit zij was gesproten ;
 En schoot met eenen sprong, verraderlijk gerigt ,
 De Godheid, dààr getiend, vijandig in 't gezigt.
 Ja, 't kroost van Loyola had, bij den aard der slangen,
 Haar wisselende huid vol kleuren omgehangen ;
 Haar buigzaamheid geleerd; nu kruipende in het stof,
 Bij 't laagst gemeen, en dan in 't dak van 's Konings Hof;
 't Deed nu den Rijksmonarch een' ijzren schepter voeren,
 En blies dan in 's volks geest, en deed die zee zich roeren ;
 't Stond voor altaar en troon vol vuurs in heilgen dos,
 En sneed met muitren zaam gewijde banden los ;
 Het trapte op 't hart des volks, tot op het punt van sneven ;
 Het heeft het boven magt der wetten opgeheven ;
 Verwarring en gewoel was zijn belang, zijn lust ;
 Niets wekte zoo zijn woede en afkeer, dan de rust.

 Denk, Rome! niet, dat ik, verachtende die bende,
 Uw hoog altaar, ontzien door de eeuwen, roekloos schende ;

Het wolfsgebroed sloop in, met wisseling van vacht,
 Bij u, bij Luther, zelfs bij Abram's nageslacht.

Waar was ooit eedgespan, op 't menschlijk heil gebeten,
 Zoo hoog vereerd, ten troon vol oppermagt gezeten?

Waar mogt het zoo naar lust bepurperen zijn' voet,
 En trotsch op schoeisel zijn, gekleurd met menschenbloed?

Waar kon het ergens, op zoo prachtige tooneelen,
 Van rijkdom schittrend, zijn rampzaalge rollen spelen,

Dan in Parijs? Zink' weg, wat treurspelstijl ooit schreef,
 En wat ooit Melpomeen met gif en dolk bedreef.

Het Vorstlijk bruiloftsbed, o smet, nooit uit te delgen!
 Moest daar, in 't welig dons, het edelst bloed verzwelgen.

Werd breeder treurgordijn ooit opgehaald, dan dat,

Waarachter eens Navarre, in vreugde eens bruigoms, trad?
 Daar deed Jezuitsch beleid den bruiloftsbeker schuimen

Van bloed, in plaats van wijn, en spatte 't op de pluimen,
 Nog zwevend hagelwit, bij veler lichten glans:

Zoo moest een Hoffeest zijn, het einde een doodendans.

Maar koos 't Jezuitsche spel tot schouwplaats Hof en troonen,
 En speelde en wierp het liefst met mijters en met kroonen,

Zijn broedren, even zoo met wrevel in de borst,
 Het Jacobijnendom, had d' eigen' gloriedorst;
 Het sloeg bij voorkeur neêr, wat hoog was opgeschoten;
 Zijn bijl dronk gaarn het bloed van Edelen en Gróoten.
 Het hooge treurtooneel, 't Parijsche strafschavot,
 Moest doorgesneên doen zien een' Koninklijken strot;
 En uit de druppelen, wraak schreiende onder 't vloeijen,
 En uit meer Vorstlijk bloed, dat de aarde zou besproeijen,
 Moest vrijheid spruiten, en verkwikken Land bij Land;
 Een vrijheid, nooit aanschouwd, een Jacobijnsche plant!
 Maar de opgeschoten spruit was planter waard' en zaaijer,
 En vond noch oogelust, noch arbeid van den maaijer;
 Het werd een distelkruid, verwondende den voet,
 Wel waardig uitgerukt, tot spijzing van den gloed.
 Slechts uit al d' arbeid, en om d' ouden tronk te wreken,
 Zag de aarde een' wonderboom het hoofd ten hemel steken,
 Al 't Land verdonkrende, en belettende den bloei;
 Opzwellende in zich zelv' de kracht van allen groei;
 Tot wig van kruin dien reus zijn eigen graf deed delven,
 Verplettrende in zijn' val den kop zijns planters zelve.

 Zietdaar de vruchten dan, als misgewas betreurd;

Om harentwil was de aard' bij 't ploegen wreed gescheurd;
 Toch velen, argeloos, op geen bedrog geslepen,
 Die naar de distelen ter kwader ure grepen.

Het uiterlijk lokte aan; het binnenst' was venijn;
 Zoo ook moest de akkerbouw van helsche geesten zijn;
 Al was er, tegen wil, van 't zaad iets goeds verworven,
 Het tweespan had bij nacht het heimlijk dan bedorven.

En waar men al van ouds de landsmet zag verjaagd,
 Of 't monsterdier gedood, dat volken had geplaagd,
 't Gedrogt met dubblen hals, welks tweepaar oogen glimmen,
 In koppen, die elkaâr, zoo 't schijnt, vol haat begrimmen;
 Maar eens zijn, als het lijf en levensvoeding geldt,
 Nu met gewijd, en dan met ongewijd geweld;
 Dit monster, 't welk meer roofsvol in 't beurtings gapen,
 Dan ooit de looze Sphinx, tweeslachtig ook geschapen
 (Ach! dat het zich van wrok ook neêrstortte in een kolk!),
 Vond zelfs nog koestering bij 't dwaas Parijsche volk.

Wat is dan 't volk, berucht door zijn verschrikkend razen;
 Door ongekenden geest afwisslend opgeblazen;
 Dat Frankrijks Hoofdstad als verwilderden doorspookt;

De hersenen gelijk een berg, die vlamt en kookt;
 Nu met de kleur des bloeds op 't hoofd, gelijk in 't harte;
 Dan zweemende, in zijn' waan, naar 't kloek hardvochtig Sparte?
 o Te erg verdwaalde trots! 't ligtzinnigst volk der aard',
 Zich slingrend naar den geest, die beurtlings in hen vaart;
 Uit d' arm des roems in dien der weelde neêrgezegen,
 Zou tegen 't volk, zoo vast als ijzer, zich doen wegen!
 Meer bootste 't wuft Parijs, tot onder 't moorden toe,
 Het oude Tirijns na, dat volk, nooit spottens moê,
 Waar de achtbre Raad niets kon tot heil des Staats besluiten,
 Als 't lagchen binnentrad, en dreef de wijsheid buiten;
 Ja, konde 't offer niet volbrengen aan den God
 Der zee, dan lagchende, trots Delf's hoog verbod;
 En wilde liever stad en Staat in lach doen smoren,
 Dan vechten tegen d' aard, hun eenmaal aangeboren.
 Neen, Sparte had, zoo 't ooit een' Vorst ontzet den troon,
 Geen troetelkind van Mars den sceppter aangeboôn;
 Het had geen dwinglands asch gebedeld voor zijn muren:
 Vloek kleefde op de asch, zoo ver des naneefs vloek kon duren.
 Wat is dat volk, dat nu zich neêrkromt voor zijn' God,
 En morgen dient de rede, en met die rede spot;

En eischt, dat heel Euroop', heel de aard' zijn gril zal volgen,
 Hetzij dan lammerzacht, of als de leeuw verbolgen?

Wat is dat volk, nu wreed, gelijk een Kannibaal,

En morgen 's werelds schimp, om uit te jouwen praal?
 Het is een Chaos, vol van kwaadstof, niet te scheiden;
 Waaruit geen God van orde een wereld kon bereiden.

En dit verdwaasd geslacht, het lichten van 't verstand
 Nooit volgend, maar alleen de vonken van den brand,
 En blazende die voort, in overdronken woede,
 Zou, sarrend, dan ontgaan de tuchtigende roede!

Daar zou dan mogen zijn, en duurzaam, ongestoord,
 De smidse van 't verderf, uitplondering en moord,
 Die zou eerst eigen Land tot aan de grens verzengen,
 En 't voortgestuwde vuur door heel de wereld brengen!

Daar zou dan mogen zijn 't ergst zaamgezworen kwaad,
 Jezuit en Jacobijn!... Wat God nu prijst, dan smaadt!
 En mengen prikkend gif, en deelen 't rond aan allen,
 In bekers, velerlei, naar keus en welgevallen!

De onvaste jeugd neemt wulpsch den grootsten kelk ter hand,
 En zwelgt, in waan, volop de teugen van verstand;
 Zij voelt reeds geest genoeg, 't oog buiten 't hoofd gezwollen,

Om over regt en wet en orde heen te hollen;
 En 't ongeteugeld paard zal, over struik en heg,
 Voorschrijven aan zijn' Heer den best te volgen weg!
 Daar zou dan duurzaam zijn de hoofdgroeve aller kolken,
 Wegknagende den grond van onder alle volken;
 Hen eindloos schuddende en opdondrende uit de rust,
 En zij zou niet door wil van dappren zijn gebluscht!
 Neen, hier moet menigte van Riddren, sterk in 't wapen,
 Zich wagen aan haar' mond, en sluiten 't pestig gapen.
 De zonestad zag reeds van verr' dien heirtogt aan,
 En wilde een' wal om 't erf, doorweekt van bloeden, slaan.
 o Kon zij dit gevaarte aan 't hoog gewolkt' doen raken;
 De doorbraak voor zich zelve en de aarde onmogelijk maken,
 Dan waar' de togt onnut, en, binnen eigen' muur,
 Verstikte 't stookgespan in smook van eigen vuur;
 Het juichte in een verderf, zoo grootsch; 't juichte alles mede,
 En de aarde leefde op nieuws in vrijheid en in vrede.

Ja, vlugt uit die verwezen wallen;
 Ontvlugt het misdrijf en de straf;
 't Verraderlijk gepleisterd graf;

Vlugt, eer de wraak komt overvallen;
 Wijk al wat deugd en braafheid mint;
 Zoek andre stad en tempelmuren:
 Zou deugd, wat de ondeugd wrocht, bezuren,
 Als ze aan haar zij geklemd zich vindt?

o Neen, verbreek met kracht die banden,
 Als schennis smet het heiligdom:
 Dan storten alle altaren om,
 Ja, ook de aan God gewijde wanden;
 Vlucht, deugdzaam volk! ontwijk een stad,
 Geen woonsteê meer, om al haar schulden,
 Die te overhoog de maat vervulden,
 Schoon 't meelij die in handen had.

Verwissel nacht en duisterheden;
 Verwerp den rooden gloed der lamp,
 Benaauwend door haar' walm' en damp,
 Voor 't helder licht hier aanbeden;
 Van 't noorden straalt de glans u toe;
 Hij komt aan 't zwerk als 't poollicht blinken;
 Het bleeker zuiden zal verzinken;
 De hemel is die slikring moe.

Van 't noorden, ja, van 't reuzig noorden,
 Niet haatlijk meer in dierenvacht,
 Maar nu een held, vol jeugd, vol kracht,
 Als 't voegt aan 't kroost van Wolga's boorden;
 Opkomende als een beeld van licht,
 Als een Orion in de nachten;
 Van 't noord alleen is heil te wachten:
 't Is de Engel, waar de draak voor zwicht.

Dan eerst zal de aarde zijn bevredigd,
 En 't oorlogszwaard verteerd door roest,
 Als Seine's boord ligt wild en woest,
 En de oproerstad zal zijn ontledigd;
 Als daar, waar zoo baldadig klonk
 De kreet, om de aard' met bloed te verven,
 Die kreet tot zuchten zal versterven
 Op 't erf, welks muur in puinen zonk.

Als voor dien kreet, zoo woest gerezen,
 Tot terging van den Hemel zelv',
 Niets oprijst naar zijn hoog gewelf,
 Dan klaaggeschrei van weeûw en weezen;
 Als welvaart, door brooddronkenheid

Miskend, in toorn is weggeveken,
 En keert op naberouw noch smeeken;
 Maar spotters 't brood des spots bereid:

Dan strijkt, bij meerder dankbre altaren,
 Al 't goede neer, hetwelk de stad
 Des onregts uitgedreven had;
 't Komt in een lichtwolk nedervaren;
 't Breidt vrolijk over de aard' zich uit,
 Met zachte kleur, met rijken zegen;
 Welwijze volken stroomen 't tegen,
 Met offergeur en snaargeluid.

Geen Staat wordt sterk door oorlogskoortsen;
 Door miltzucht wordt geen boom geplant
 Der vrijheid, tegen storm bestand;
 Verlichting spookt nooit rond met toortsen;
 Geene achtbre wijsheid wordt gekweekt,
 Waar blinde driften woest rumoeren;
 Waar drieste jeugd den staf durft voeren,
 Is 't, dat God zelf den raad verbreekt.
